

Književne novice

Dragotin Kette: Poezije. Druga, pomnožena in pregledana izdaja. S podobo pesnikovo, faksimilom njegovega rokopisa ter življenjepisnimi in književno kritičnimi črticami Uredil A. Aškerc. Ilustroval Maksim Gaspari. V Ljubljani, 1907. Založil L. Schwentner.

Nič ni bolj karakteristično za naše malenkostne razmere nego veselje, ki se je tuintam s takim poudarkom naglašalo ob tej drugi izdaji Kettejevih poezij. Kajti zdi se, kakor bi se tem povodom ne bili iznova zaveselili svežih, dehtečih cvetk, ki nam jih je v pester venec povil mladi, nadarjeni in tako rano umrli poet, temveč kakor bi veselje v istini veljalo samo — drugi izdaji. V nekem pogledu bi bilo tudi to veselje opravičeno, ako bi se namreč iz dejstva, da je bilo po primeroma kratki dobi treba ponatiska tako odličnih dušnih proizvodov, kakor so brezdvomno Kettejeve poezije, sklepati smelo, da se jasni med nami, da se krog naše resnične inteligence širi in da se bližajo za naše umetnike boljši časi. Potem bi se druge izdaje Kettejevih poezij še posebno i mi veselili! —

No, vsekakor kaže, da je postal Kette izreden ljubljeneec našega naroda in da je prodril kakor razen Prešerna in Gregorčiča morda še noben naš poet v mase ljudstva. Stvar je umevna. Pri Kettejevih pesmih se čuti, da „iz srca svoje so kali pognale“, in zategadelj se jim tudi srce zapirati ne more, in ker so poleg tega navzlic vsej svoji globokosti preproste, lahko pojmljive, bi se ne bilo čuditi, če bi tudi preprostejše ljudstvo segalo po njih. — Zanimivo bi bilo zvedeti, katerim slojem se je Ketteja doslej največ prodalo!

Druga izdaja je pomnožena. Marsikaj lepega se je pridružilo temu, kar smo poznali iz prve izdaje, in škoda bi bilo, če bi se bilo izgubilo. Tudi Aškerčev predgovor se tu malo drugače glasi nego v prvi izdaji. Reči se mora, da je pisan z ljubeznijo in toplim čuvstvom. Ocenil je gospod Aškerc Ketteja s stališča svojega umetniškega naziranja, kar je naravno in tudi popolnoma v redu. Radi podpišemo domalega vse, kar je v tem pogledu povedal. Če se zdi nekaterim, da je gospod Aškerc pesnika kot človeka premalo označil, treba pomisliti, da je sploh težko karakterizirati človeka, s katerim nismo vseskozi skup živeli ter dannadan občevali. Vendar nahajamo v Aškerčevi sliki o pesniku dokaj značilnih potez in se nam vidijo njegove dedukcije in zaključki glede osebnosti pesnikove prav srečni. Če je navzlic temu v Aškerčevem spisu v tem pogledu kaj pomanjkljivega, ne zadeva krivda njega. Mislimo, da ni, a če je, potem obžalujemo, da ni te naloge prevzel kdo izmed vrstnikov Kettejevih, ki so ga natanko poznali.

Opremljena je druga izdaja jako lepo.

Ilustracije knjigi je proizvedel, kakor nam pove naslovni list, akademični slikar Maksim Gaspari. Vse risbe so v sebi harmonično izdelana celota; kaj prijetno učinkujeta kombinirana peresna in brizgalna tehnika. Podobe so vse stilizirane, figura in ornament se povsod dopolnjujeta primerno slogu.

Gasparijeve risbe spominjajo nekoliko na Klimta, Vogla in Schwindta. Taki vplivi se kažejo pri vsakem umetniku za časa šolanja. Ko pa se umetnik izindividualizira, ginejo bolj in bolj in samotvorna moč ubira svojo pot, svoj posebni „duktus“.

To individualno tvornost izražajo Gasparijeve slike nemalo. Čudno je le, da je umetnik delal na naslovnem listu samo s konturami, pri vseh drugih risbah pa z maso. Dalje je opaziti, da Gasparijevim ženskim obrazom ni vselej lega oči in nosu preštudirana; isto bi pripomnili tudi o nerazvitem aktu, na katerem je vidna nesorazmernost. Umetnik pač sme pri stiliziranih figurah opustiti proporcijalnost, da ustvari sliko pikantnejšo in porazdeli prostor ugodneje, toda to mora biti vedno v prilog celoti.

Z umetelnostnega stališča je v Kettejeve pesmi sprejete proizvode Gasparijeve šteti za jako dobre, tudi v tem oziru gre torej knjigi v vsaki knjižnici častno mesto. Da sta ena zvrhnja in ena odspodnja risba zamenjani in da okraski tupatam niso prav porazdeljeni, to gre na rovaš tehničnemu vodstvu. Želeli bi, da bi v prihodnje za porazdelitev ilustracij poskrbel tudi kak strokovnjak.

Želimo prav iskreno, da bi se druga izdaja Kettejevih poezij še hitreje razpečala, nego se je prva.

Cena broširani knjigi je 4 K, po pošti 4 K 20 h, eleg. vezani 5 K 50 h, po pošti 5 K 80 h.

Z. + A. H. O.

Tuma Henrik dr.: Jugoslovanska ideja in Slovenci. (V Gorici, 1907, „Goriška Tiskarna“, 48 str.) — Ta razprava je izšla najprej na hrvaškem jeziku v spletski liberalno-demokratski smotri „Svoboda“, potem na slovenskem jeziku v „Našem Listu“. Ponatisku, ki ga imamo pred seboj, je dodan pripis s to-le glavno mislijo: „Združenje Dalmacije s Hrvatsko in Bosno-Hercegovino mora biti prvo dejanje oživotvoritve jugoslovanske ideje... To združenje omeji Madžarsko v nje stremljenju na Adrijo. Slovenska po svoji legi sledi stremljenju Dalmacije — zato sem spisal članke... Prihodnost vsekako mora pokazati, da brez združene slovensko-hrvatsko-srbske Ilirije — ne more biti Avstrije.“ — Pri aktualnem razpravljanju jugoslovanskega vprašanja, pravi pisatelj, smo Slovenci sami krivi, da nas vsakdo prezira in ne ceni, ker so se momentano naši politični voditelji zagrizli v malenkostna notranja vprašanja ter so slepi in gluhi za ves ta svet, ki jih okroža; nadalje pa nam škodi dogmatični historizem, ki ne vidi nikjer naše zgodovine. Faktično pa so se Slovenci dandanes naravnost biološkim potom diferencirali od vseh sosedov kot poseben narod in so v sebi postali integrum, individualiteta. Historizem ne more ujediniti niti tistih dežel, kjer bivajo Hrvati, oz. Srbi, v enotno Veliko Hrvatsko ali Veliko Srbijo. Sploh največ deli Jugoslovane zgodovina, a samo malo jih deli pravi ljudski značaj in jezik, loči jih „inteligenca“, ne narodna, plemenska „rasa“; v sorodnem jeziku in v sorodni narodni pesmi jugoslovanskih plemen dobimo kal in vez skupne jugoslovanske prosvete; hrvatski narod je ohranil staro epsko tradicijo, stare slovanske običaje in čistejši jezik; zato mi Slovenci težimo za tem, da se približamo slovanski, hrvatsko-srbski kulturi in da se z njo zedinimo. Naš zemljepisni položaj odločuje o naših ekonomskih interesih: Kakor kliče Adrija Slovence in Hrvate na skupno delo, tako določata Srbom delo in smer Morava in Vardar; razvoj pomorske hrvatske moči in naselitev Trsta po Slovencih in Hrvatih, to sta dva najbližja cilja in prvi odločen korak do oživotvorenja jugoslovanske ideje in zveze s severnim, edinim industrijalnim slovanskim plemenom, s Čehi; Slovenci in Hrvatje imajo samo en pot do veličine, morje! Ako se zavedamo tega zgodovinskega, narodopisnega, zemljepisnega in gospodarskega položaja, nam mora biti jasno, da brez skupne jugoslovanske ideje ne moremo niti misliti na pravilen razvoj jugoslovanskih